

Beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met Togo

Datum: 28/11/2023

Auteur: VCA

Onderwerp: Beslissing samenwerking Togo

1. Situering

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 voorziet dat de Vlaamse Regering de huidige praktijken rond interlandelijke adoptie grondig onderzoekt en maatregelen neemt om interlandelijke adopties naar Vlaanderen te verbeteren.

Naar aanleiding van het eindrapport¹ van het expertenpanel inzake interlandelijke adoptie formuleerde de Vlaamse Regering op 17 september 2021² een aantal basisprincipes en krijtlijnen voor de verdere aanpak, zowel voor wat betreft de toekomst van interlandelijke adoptie, als voor het omgaan met wantoestanden uit het verleden.

Een van deze krijtlijnen betreft het versterken van partnerschappen met herkomstlanden. In de mededeling aan de Vlaamse Regering van 17 september (VR 2021 1709 MED.0315/1) staat hierover het volgende: “Om de kansen voor kinderen te vergroten op een gepaste thuis en tegelijk ook het risico op mistoestanden nog sterker uit te sluiten, wil de Vlaamse regering de samenwerking op niveau van de naties (aankomstland – herkomstland) versterken. Vlaanderen zal ter plaatse gaan naar de landen waarmee, na risicoanalyse samengewerkt kan worden of nieuwe samenwerking kan worden gezocht om te komen tot intense samenwerkingsafspraken. Daarbij hoort dat bij zo’n doorstart of opstart heel goed wordt uitgelegd hoe Vlaanderen wil werken, welke kandidaatouders Vlaanderen heeft, voor welke kindprofielen, etc. Op kindniveau wordt het systeem vervolgens gestuurd door de vraag van de herkomstlanden om binnen de gemaakte afspraken kinderen te plaatsen. We verankeren deze werkwijze waarrond vandaag al goede praktijken met een aantal herkomstlanden bestaan, in de werking van interlandelijke adoptie.”

De Vlaamse Regering vroeg aan het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) om het kader voor bovenstaande risicoanalyse uit te werken en ter validatie voor te leggen aan de Vlaamse Regering. De criteria voor het beslissingskader interlandelijke adoptie werden door de Vlaamse Regering vastgelegd op 10 december 2021³.

Het beslissingskader werd vervolgens in concreto verder uitgewerkt en dient als basis voor het screenen van alle huidige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie.

Voor het aanleveren van informatie en advies werkt VCA voor iedere screening samen met 3 onafhankelijke organisaties met een breed internationaal netwerk en expertise in alternatieve (jeugd)zorg, jeugdbeschermingsmaatregelen en kinderrechten. Het gaat om International Social Service⁴ (ISS), Child Identity Protection⁵ (CHIP) en UNICEF⁶.

Daarnaast werd ook input gevraagd aan de bevoegde autoriteit in het desbetreffende herkomstland (CNAET), aan de betrokken interlandelijke adoptiedienst (vzw Ray of Hope) en de Federale Centrale Autoriteit (FCA).

¹ <https://www.opgroeien.be/nieuws-en-pers/nieuws/rapport-expertenpanel-interlandelijke-adoptie-in-vlaanderen>

² <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/61404C18364ED90008000178>

³ <https://www.opgroeien.be/nieuws-en-pers/nieuws/nieuw-beslissingskader-voor-interlandelijke-adoptie>

⁴ <https://www.iss-ssi.org/index.php/en/>

⁵ <https://www.child-identity.org/en/>

⁶ <https://www.unicef.org/>

Aan de hand van de verzamelde input worden alle huidige samenwerkingen op basis van een kleurencode geëvalueerd door 2 stakeholders: enerzijds geadopteerden en anderzijds de 3 huidige interlandelijke adoptiediensten. Echter, werden voor sommige herkomstlanden geen geadopteerden gevonden om de informatie door te nemen en te evalueren. Wat betreft Togo, heeft 1 geadopteerde de informatie in zijn geheel doorgenomen en op basis van een kleurencode beoordeeld.

VCA neemt op basis van het geheel een finale beslissing nemen en kan, in geval van twijfel, bijkomend beroep doen op een expert in de kinderrechten.

VCA kan 3 mogelijke beslissingen nemen:

1. Samenwerking met herkomstland is positief

Indien de samenwerking met het herkomstland positief is beslist, loopt de volledige samenwerking door. Er worden wel werkbezoeken gepland om verdere samenwerkingsafspraken te maken rond een werking afgestemd op de krijtlijn "Partnerschappen met herkomstlanden versterken", zoals beslist door de Vlaamse Regering.

2. Samenwerking met herkomstland wordt onmiddellijk stopgezet

Na screening van de huidige samenwerkingen zal met een aantal herkomstlanden geen samenwerking meer mogelijk zijn. De dossiers van de kandidaat-adoptanten die al een lopende kindtoewijzing hebben, worden verder afgewerkt volgens het huidige systeem. De andere kandidaat-adoptanten kunnen zich heroriënteren naar de herkomstlanden waar Vlaanderen nog wel verder mee samenwerkt. Transparante communicatie naar de betrokkenen is dan essentieel.

3. Samenwerking met herkomstland vraagt meer verduidelijking via werkbezoek

Na screening van het herkomstland wordt een werkbezoek gepland om meer duidelijkheid te creëren rond toekomstige samenwerking. De samenwerking loopt onverminderd door tot na verduidelijking via het werkbezoek en definitieve beslissing door VCA.

2. Beoordeling huidige samenwerking interlandelijke adoptie met Togo

De beoordeling gebeurt op basis van het ingevulde "Decision framework for intercountry adoption - Togo", dat u in bijlage vindt. Dit document omschrijft in detail de verschillende beoordelingscriteria. Het maakt integraal deel uit van de beoordeling en beslissing door VCA.

1. Algemene situatie in het land van herkomst

Veiligheidssituatie

In Togo is het aanbevolen waakzaam en voorzichtig te zijn. Sommige gebieden hebben een verhoogd risico. De verslechterende veiligheidssituatie in de centrale Sahel en de opkomst van gewelddadig extremisme vormen een bedreiging voor de kustlanden van West-Afrika, waaronder Togo. Het risico op overloopeffecten is reëel geworden door een aanslag in november 2021 in de regio Savanes. De grens met Burkina Faso is uiterst kwetsbaar door aanhoudende armoede, onvoldoende werkgelegenheid en weinig toegang tot basisvoorzieningen. Eind 2022 verlengde de Nationale Assemblee van Togo de noodtoestand met zes maanden vanwege invallen van jihadistische groeperingen en het risico op aanslagen en mogelijke ontvoeringen. Niet-essentiële reizen naar de Savanes-regio worden sterk afgeraden als geen bijzondere veiligheidsmaatregelen worden genomen. Aangezien de situatie snel kan fluctueren, veranderen de door de regering genomen maatregelen regelmatig. [Algemene veiligheid in Togo | FOD Buitenlandse Zaken - Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking \(belgium.be\)](#)

➔ **De veiligheid ter plaatse is ok met uitzondering van bepaalde grensregio's.**

Corruptie-index

Togo heeft een Corruption Perceptions Index van 30 op 100 in 2022 en staat hiermee op plaats 130 van 180 landen ([Togo - Transparency.org](#)). Het Comité voor de Rechten van het Kind uitte in 2016 al zijn bezorgdheid over het feit dat corruptie nog steeds alomtegenwoordig is en deed de aanbeveling om een anti-corruptiewet aan te nemen (Togo had op dat moment een iets betere score van 32/100).

Uit de Global Corruption Barometer blijkt dat 57% van de Togolese bevolking vindt dat corruptie bij de overheid een groot probleem is. 32% werd al geconfronteerd met omkoping voor toegang tot basisdienstverlening.

➔ **Er is veel corruptie in Togo.**

Politieke stabiliteit

Op de politieke stabiliteitsindex staat Togo op plaats 152 van 193 landen in 2021 waardoor het land als instabiel kan worden gedefinieerd (Political stability by country, around the world | TheGlobalEconomy.com). Sinds zijn onafhankelijkheid in 1960 heeft het land te kampen met grote politieke instabiliteit. De familie Gnassingbé levert al meer dan 50 jaar de president van het land en de huidige president werd in februari 2020 opnieuw verkozen voor een vierde termijn. UNICEF wijst er echter op dat deze verkiezingsuitslag door een deel van de oppositie werd aangevochten (UNICEF COAR 2020). Door grondwetswijzigingen in 2019 komt president Gnassingbé bij de volgende verkiezingen in 2025 in aanmerking voor een vijfde termijn.

Togo heeft een algemene score van 0.46 op de Rule of Law Index, waarbij het land op plaats 101 (van de 140) wordt geclassificeerd. Meer specifiek scoort het land bijzonder slecht op het principe van 'open government' zoals het delen van informatie, burgerparticipatie en het openbaar maken van basiswetten. Qua 'open government' staat het land op plaats 133 (van 140 landen).

➔ De Togolese politiek is zeer instabiel

Specifieke aandachtspunten

- In 2020 leeft 45,5% van de Togolese bevolking onder de armoedegrens. (UNICEF COAR 2021)
- "Enfants sorciers" betreffen kinderen die beschuldigd worden van hekserij en daardoor een verhoogd risico lopen om verstoten of mishandeld te worden door hun familie en de bredere samenleving. Het gaat met name om kinderen met een handicap, een gedragsprobleem,... Volgens een studie door NGO Creuset Togo zou 35% van deze kinderen wees zijn of gescheiden ouders hebben.
- Volgens de CIA World Factbook zijn 1 op 4 meisjes voor de leeftijd van 18 jaar reeds getrouwd.
- Het VN-Kinderrechtencomité uitte haar bezorgdheid over de wijze waarop de Togolese samenleving omgaat met kinderen met een handicap. Vaak worden deze kinderen in de samenleving gemarginaliseerd.

2. Ratificatie van het Haags Verdrag

Het Haags Adoptieverdrag werd op 12/10/2009 geratificeerd en trad op 1/02/2010 in werking.

➔ Togo heeft het Haags Adoptieverdrag geratificeerd.

3. De bereidheid om rechtstreeks samen te werken van overheid tot overheid

Het "Comité National d'Adoption d'Enfants au Togo" (hierna: CNAET), de bevoegde centrale adoptieautoriteit van Togo bezorgde haar antwoorden aan VCA op 16 augustus 2022, ruim binnen de vooropgestelde datum. De vragen vanuit ISS betreffen criterium 1, 2, 4, 5, 6 en 7 uit het beslissingskader. De vragen vanuit VCA betreffen ISS's alternative care and adoption matrix en criterium 8 uit het beslissingskader.

Onder criterium 3 in het beslissingskader blijkt dat formele communicatie tussen VCA en de CNAET constructief verloopt, communicatie per mail of telefoon is steeds mogelijk en wordt vlot beantwoord.

Togo is heel participatief in internationale samenwerkingen en is lid van tal van werkgroepen (Special commissions, expertengroep inzake financiële aspecten van interlandelijke adoptie, expertengroep voor de preventie en bestrijding van illegale praktijken). De CA heeft haar 'country profile' op de website van het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie betreffende het internationaal privaatrecht (hierna: 'HCCH') geüpdatet in 2023. De "table on costs associated with intercountry adoption" werd eveneens in 2023 herwerkt.

➔ De CNAET neemt een participatieve houding aan.

Mogelijkheid van rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid

De CNAET maakt een vlotte samenwerking mogelijk, directe samenwerking bleek al mogelijk in kader van intrafamiliale adoptiedossiers.

➔ Rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid is mogelijk.

4. Positionering van de adoptiepraktijk binnen het bredere zorg- en opvangsysteem van het land van herkomst in de praktijk

Regelgeving over taken en bevoegdheden in de jeugdbescherming door een overheidsinstantie

Togo beschikt over een uitgebreid wettelijk kader inzake jeugdbescherming, waarin de verschillende doelgroepen worden gedefinieerd en waarin ook de taken en bevoegdheden van verschillende actoren opgenomen zijn.

Ingeval een kind dreigt gescheiden te worden van zijn ouder zijn er 2 autoriteiten bevoegd:

- De instantie die bevoegd is om preventieve maatregelen te nemen, zoals gezinsondersteunende maatregelen, is de "Direction de la Prévention des Situations de Vulnérabilités", een afdeling binnen de "Direction Générale de la Protection de l'Enfance van het Ministère de l'Action sociale de la Promotion de la Femme et de l'Alphabétisation" (Algemene Directie Kinderbescherming van het Ministerie van Sociale Actie, de Bevordering van Vrouwen en Alfabetisering).
- De instantie die toezicht houdt op de zorg voor kinderen vanaf het moment dat ze van hun familie worden gescheiden is de "Direction de l'Assistance à l'Enfant en Difficulté", een afdeling binnen de Algemene Directie Kinderbescherming van het Ministerie van Sociale Actie, de Bevordering van Vrouwen en Alfabetisering.

→ **Er is duidelijke regelgeving waarin de taken en de bevoegdheden van de verschillende actoren in de jeugdbescherming worden geregeld.**

Jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk

Ondanks het heldere wettelijke kader is het systeem van jeugdbescherming door een gebrek aan coördinatie en financiële middelen niet doeltreffend, ook omdat het zowel bij de betrokken actoren als bij de begunstigden (ouders en kinderen) onbekend is. Bovendien staat in een persbericht van het Ministerie van Sociale Actie van november 2021: *"In Togo, net als in andere Afrikaanse landen, wordt de meerderheid van de bevolking beïnvloed door religie en traditie. Met uitzondering van een minderheid, zijn ze nog steeds niet op de hoogte van het burgerlijk recht".*

In artikel 292 van de Code de l'Enfant staan de verschillende (tijdelijke) maatregelen die een rechter kan uitspreken t.a.v. kinderen:

- het kind in het gezin onder de ouderlijke verantwoordelijkheid houden;
- het kind in het gezin houden en de sociale dienst die het kind opvolgt verantwoordelijk maken voor het toezicht op het kind en het gezin steun en begeleiding bieden;
- het kind onderwerpen aan medisch of psychologisch toezicht en/of het toevertrouwen aan een medische of psycho-educatieve instelling;
- het kind onder voogdij plaatsen of toevertrouwen aan een familie of aan een openbare of particuliere instelling voor speciaal onderwijs, of aan een geschikte onderwijsinstelling voor bescherming of heropvoeding;
- het kind in een passend opleidingscentrum of school plaatsen;
- wanneer zij op de hoogte worden gebracht door de voorzieningen of personen die een vondeling hebben opgenomen, voorlopige voogdij- en beschermingsmaatregelen nemen ten aanzien van het kind.

In de praktijk wordt geschat dat tussen 19% en 22% van de kinderen in Togo informeel wordt opgevangen onder de vorm van "conflage". In Togo gaat deze vorm van zorg verder dan binnen de eigen familie en omvat ze ook de mogelijke plaatsing bij leden van de gemeenschap, vrienden of professionele contacten van de ouders, en kan ze zelfs zo ver gaan dat de kinderen aan een ouder lid van de gemeenschap worden toevertrouwd. UNICEF geeft hierbij aan dat het een praktijk is die gevoelig kan zijn voor misbruik.

Togo ontwikkelde, samen met tal van maatschappelijke organisaties (UNICEF, Plan Togo, Handicap International en Terre des Hommes), een strategie om meer kinderen bij pleeggezinnen op te nemen. Uit het rapport van het Comité voor de Rechten van het Kind (CRC) blijkt dat er momenteel zo'n 120 pleeggezinnen zijn. Daarnaast heeft SOS Kinderdorpen in Lomé, Kara en Dapaong gezinshuizen die samen zo'n 543 kinderen herbergen en aanvullend tal van gezinnen (materieel) ondersteunen.

In het onderzoeksrapport van april 2016 van het directoraat Kinderbescherming wordt geschat dat in totaal ongeveer 6.080 kinderen (straatkinderen en wezen) worden opgevangen in opvang- en accommodatiecentra voor kwetsbare kinderen, waarvan 43% jongens en 56% meisjes, in ongeveer 140 tehuizen over het hele land. Voor 2020 werd het cijfer van 4.000 kinderen die hun toevlucht zoeken in beschermingscentra naar voren geschoven, maar het ontbreekt de autoriteiten aan correcte, recente statistieken; 10 centra zouden specifiek voorzien zijn voor de opvang van kinderen met een handicap.

In 2015 meldde UNICEF al dat, ondanks dat de normen en standaarden voor instellingen wettelijk verankerd zijn, de overheid slechts een bescheiden rol uitoefent en er geen monitoring of controle wordt uitgeoefend om ervoor te zorgen dat de aangeboden diensten voldoen aan de normen. De beoordeling is ook moeilijk, omdat de manier waarop kinderen in instellingen worden geplaatst niet goed wordt beheerd en er geen follow-up is na plaatsing. Daarnaast zijn er ook verschillende clandestiene opvangcentra, die zonder erkenning van de overheid operationeel zijn.

Uit een evaluatieonderzoek van Togo naar de instellingen in 2015, bleek dat van de 120 gecontroleerde instellingen slechts 19 voldoende performant waren, 55 waren toe aan verbetering en maar liefst 46 werden als problematisch bestempeld. 12 tehuizen werden geadviseerd te sluiten omwille van de veiligheid, de voeding of het in gevaar brengen van deze kinderen. Bij een opvolgingsbezoek van Minister Apedoh-Anakoma in 2021 aan 14 centra bleek dat ze deels performant, maar tegelijk voor verbetering vatbaar waren, en allen een tekort aan gekwalificeerd personeel hadden.

→ **Er is een voldoende aanbod aan jeugdbeschermingsmaatregelen, maar in de praktijk dient er meer aandacht te worden besteed aan monitoring en controle.**

Beleid van preventie en re-integratie naar het gezin van herkomst

Artikel 434 van de Code de l'Enfant bepaalt dat de overheid ouders of andere personen die verantwoordelijk zijn voor kinderen, moet bijstaan. De staat moet programma's opzetten voor materiële hulp en ondersteuning, met name op het gebied van voeding, gezondheid, onderwijs en beroepsopleiding, kleding en huisvesting.

Het Departement voor de Preventie van Kwetsbare Situaties, een departement binnen het Algemeen Directoraat voor Kinderbescherming in het Ministerie voor Sociale Actie, de Bevordering van Vrouwen en Geletterdheid, is hiervoor verantwoordelijk.

In de praktijk zijn verschillende preventieve steunprogramma's in voege van zowel de overheid als het maatschappelijke middenveld. Het gaat van financiële en materiële steun of begeleiding tot concrete projecten om de rechten van kinderen te verbeteren. Het is echter onduidelijk of deze maatregelen in de praktijk iedereen bereiken en ze m.a.w. consequent voor alle kinderen worden toegepast.

Wanneer een kind een jeugdhulpvoorziening verlaat met als doel te re-integreren in het oorspronkelijke gezin, dient de betrokken voorziening, via de rechter of de voorzitter van de rechtbank een bevel tot beëindiging van de plaatsing af te leveren (Art. 63 decreet 2010-100/PR). In sommige centra bestaat een beleid van re-integratie en voorziet ze een jaarlijkse evaluatie van het kind en zijn omgeving, maar deze informatie kon niet worden bevestigd voor het geheel van publieke en particuliere jeugdhulpvoorzieningen.

Enkele particuliere centra gaven wel aan dat er reeds vanaf de aankomst van het kind een proces van re-integratie start in de vorm van 3 evaluaties:

- Van het kind, zijn krachten en zwaktes identificeren, ontwikkelingsniveau en zijn perceptie op de situatie
- Van de familie om diens capaciteiten na te gaan en de redenen tot scheiding te evalueren
- Van de gemeenschap om de kwaliteit van de relaties onderling te evalueren en de beschikbare sociale diensten en eventuele risico's.

Het probleem hierbij is echter dat niet elk kind officieel geregistreerd wordt bij opname in een voorziening en het bijgevolg onzeker is of er hierna ook inspanningen worden gedaan opdat het kind kan worden gere-integreerd in zijn gezin. In principe kan een kind enkel worden geplaatst nadat een rechter dit beslist heeft, maar dit wordt in de praktijk vaak genegeerd en heeft tot gevolg dat het Ministerie van Sociale Actie niet op de hoogte is. Het is hierdoor moeilijker om de omstandigheden waarin kinderen worden opgevangen en de kwaliteit van de daarbij horende dienstverlening, nauwkeurig te beoordelen. De wijze waarop kinderen in instellingen terecht komen wordt niet goed gemonitord en er is geen opvolging van wat er met deze kinderen gebeurt eens ze geplaatst zijn (Verklaring Unicef 2015).

ISS kon geen informatie bekomen over de inspanningen van Togo om de jeugdhulp te de-institutionaliseren.

→ **Er is een beleid van preventie en re-integratie, maar het is niet duidelijk of het in de praktijk consequent voor alle kinderen wordt toegepast.**

Centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp

Togo beschikt niet over een centrale databank met de gegevens van alle kinderen in de jeugdhulp.

D.m.v. dienstnota nr. 103/2015 van het Ministerie van Sociale Zaken, de Promotie van de Vrouw en Alfabetisering, vraagt het Ministerie aan alle verantwoordelijken van de kinderopvangcentra, weeshuizen en crèches om de rapporten over de kinderen in hun voorzieningen, over te dragen aan de sociale diensten van de rechtbanken, met het oog op het opstellen van mogelijke verlatenverklaringen. Een kopie van de rapporten en de lijst van de verlaten verklaarde kinderen moet in principe worden overgedragen aan het Ministerie, aan de algemene directie voor de bescherming van het kind en aan de CNAET. Het doel hiervan is een gecentraliseerde lijst van de verlaten verklaarde kinderen op nationaal niveau te bekomen, maar zal desondanks geen totaalbeeld vormen van alle kinderen in de jeugdhulp.

➔ **Togo heeft geen centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp.**

Inbedding van adoptie in het jeugdbeschermingssysteem

Adoptie is een jeugdbeschermingsmaatregel die o.a. geregeld is door de Code de l'Enfant (hoofdstuk IV), waarbij adoptie slechts mogelijk is mits de juiste motieven en het in het hoger belang is van het kind.

Enkel de CNAET is aangesteld als centrale autoriteit en is ingebed in het Ministerie van Sociale Zaken, de Promotie van de Vrouw en Alfabetisering.

➔ **Adoptie is als maatregel ingebed in het jeugdbeschermingssysteem.**

5. Consequente toepassing van het subsidiariteitsprincipe in interlandelijke adoptie

Inbedding van het subsidiariteitsprincipe in de regelgeving

Artikel 102 van de Code de l'Enfant bepaalt dat interlandelijke adoptie is toegestaan als het op nationaal niveau onmogelijk is om het kind behoorlijk onderhoud, onderwijs, opvoeding en een gezinsomgeving te bieden. Artikel 103 stelt dat een interlandelijke adoptie slechts kan na uitwisseling tussen bevoegde overheden om ervoor te zorgen dat het kind garanties en bescherming geniet die ten minste gelijkwaardig is aan die van Togo en om te voorkomen dat de plaatsing van het kind in het buitenland aanleiding geeft tot mensenhandel of onrechtmatig materieel voordeel.

Volgens het Haags landenprofiel van 2022 is alleen de CNAET bevoegd om toe te zien op de naleving van het subsidiariteitsbeginsel bij de toewijzing van kinderen. Het adoptiecomité houdt bijeenkomsten met zijn leden voor de toewijzing van kinderen en beoordeelt daarbij het subsidiariteitsbeginsel.

➔ **Het subsidiariteitsprincipe is in brede lijnen ingebed in de regelgeving.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van binnenlandse adoptie

Volgens de CNAET wordt een adoptie op nationaal niveau overwogen als er mogelijkheden zijn om het kind in een lokaal gezin op te nemen. Elk kind dat adoptabel wordt verklaard (Art. 68 Code de l'Enfant) kan nationaal worden geadopteerd. Het is evenwel onduidelijk welke criteria of motieven er worden gehanteerd om een jeugdbeschermingsmaatregel om te zetten naar een adoptabiliteitsverklaring of wanneer er een alternatieve jeugdbeschermingsmaatregel aangewezen is, of verder gezet wordt.

Het aantal binnenlandse adopties ligt, net zoals het aantal interlandelijke adopties, laag (15 in 2022, 8 in 2021, 28 in 2020, 13 in 2019). Het aantal binnenlandse adopties is wisselend hoger dan weer lager in verhouding tot het aantal interlandelijke adopties. Het aantal binnenlandse kandidaat-adoptanten neemt toe sinds 2008 en in mei 2023 waren er 54 geschikt verklaarde adoptiegezinnen.

➔ **In praktijk zijn procedures om het subsidiariteitsprincipe bij binnenlandse adoptie consequent toe te passen onduidelijk.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van interlandelijke adoptie

Een interlandelijke adoptie is mogelijk wanneer er geen binnenlandse oplossing of binnenlandse adoptie mogelijk is die de belangen van het kind beschermt. Het is een proces van verschillende jaren alvorens de verschillende fases van sociaal onderzoek, adoptabiliteitsverklaring en andere formaliteiten in Togo zijn afgerond.

Kinderen die een slechte gezondheidssituatie hebben, kunnen binnenlands geadopteerd worden indien er hiervoor mogelijkheden zijn. Volgens de CNAET worden kinderen met speciale noden (kinderen die lijden aan een chronische ziekte of leven met een handicap, kinderen die het risico lopen op kindermoord, kinderen uit een incestueuze relatie, kinderen die beschuldigd worden van hekserij) echter vaak voor interlandelijke adoptie aangeboden aan families die bereid zijn hen op te nemen, om hen te beschermen tegen afwijzing, stigmatisering en discriminatie in de Togolese samenleving.

Uit mailcommunicatie met de CNAET blijkt overigens dat er niet steeds een strikte toepassing wordt gehanteerd in het respecteren van het subsidiariteitsprincipe. De CNAET geeft hierbij aan dat ook jonge en gezonde kinderen interlandelijk kunnen worden voorgesteld, als de kandidaat-adoptanten jong zijn, omdat er vraag is naar jongere kinderen en omdat de regelgeving gunstig is ten aanzien van de adoptie van jonge kinderen. Dit geeft blijk van een vraag-gestuurde instroom voor interlandelijke adoptie, wat indruist tegen de correcte toepassing van het subsidiariteitsprincipe.

De aantallen kinderen die interlandelijk worden geadopteerd zijn echter heel laag en lijken in grote lijnen wel te wijzen op het respecteren van het subsidiariteitsprincipe.

→ In de praktijk zijn er geen uitgewerkte procedures om het subsidiariteitsprincipe bij interlandelijke adoptie consequent toe te passen.

6. Adoptabiliteit

Centrale registratie van adoptabele kinderen

Togo heeft geen centraal register van adoptabel verklaarde kinderen.

De CNAET krijgt in principe wel systematisch een overzicht van adoptabele kinderen, maar men kan niet spreken over een gecentraliseerd registratiesysteem.

→ Er is een geen centrale registratie van adoptabele kinderen.

Beoordeling van en beslissing tot adoptabiliteit

In Togo is het de CNAET, onder toezicht van de minister voor kindbescherming, die verantwoordelijk is voor de beoordeling van de adoptabiliteit van kinderen die voor adoptie worden voorgedragen door ouders, familieraden, sociale diensten of centra voor kinderen in moeilijkheden, of personen die de zorg voor de kinderen hebben opgenomen.

Daarnaast vaardigt de jeugdrechter of, bij gebrek daaraan, de voorzitter van de rechtbank van de woonplaats van het kind, het bevel uit tot voorlopige plaatsing en de beschikking waarbij het kind gerechtelijk verlaten wordt verklaard. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van Lomé vaardigt de adoptie-uitspraak uit. Het verzoek tot plaatsing is ontvankelijk na voorleggen van een uittreksel van de geboorteakte van het kind; een of meer verklaringen van toestemming tot de adoptie of een rechterlijke beslissing van verlatenverklaring; een door de griffier van de rechtbank afgegeven certificaat waarin wordt verklaard dat er geen verzoek tot overlevering van het kind is ingediend; een bewijs dat het kind sinds meer dan drie maanden onder toezicht staat, wanneer de afstamming niet kon worden vastgesteld.

→ De beoordeling van adoptabiliteit gebeurt door een overheidsinstantie.

Situaties waarin een kind adoptabel kan worden verklaard

Artikel 68 van de Code de l'Enfant bepaalt duidelijk welke kinderen adoptabel kunnen worden verklaard. Artikel 16 en verder van Decreet 103-2008 bepalen de verdere uitwerking.

Het betreft kinderen tussen 1 en 17 jaar in geval van een gewone adoptie en tussen 1 en 12 jaar bij een volle adoptie. Een kind is adoptabel indien:

- De vader/moeder of de familieraad rechtsgeldig hebben ingestemd met de adoptie;
- Het kind verlaten werd verklaard door de jeugdrechter of de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 73 en 278 van de Code de l'Enfant;
- Het kind slachtoffer is van natuurrampen, gewapende conflicten, burgerlijke onrust of andere oorzaken;
- Hun ouders uit de ouderlijke macht werden ontzet;
- Het om vluchtelingenkinderen gaat die permanent uit hun familiale omgeving zijn weggehaald;
- Het om stiefkinderen gaat.

→ In de regelgeving is duidelijk in welke situaties kinderen adoptabel kunnen worden verklaard.

→ VCA is bezorgd over het gegeven dat kinderen die slachtoffer zijn van natuurrampen, gewapende conflicten, burgerlijke onrust ook adoptabel verklaard kunnen worden.

Onderzoek van psychosociale adoptabiliteit

Volgens de Togolese centrale autoriteit wordt de psychosociale adoptabiliteit beoordeeld door middel van het sociale onderzoek naar de adoptie en de psychologische beoordeling van het kind. De mening van het kind wordt ingewonnen tijdens de interviewsessies. Dit alles is onderworpen aan specifieke en strenge criteria, waarbij met name de volgende zaken onderzocht worden: de identiteit van het adoptiekind, de familiegeschiedenis, de verificatie van de adoptiegeschiktheid van het kind, de toestemming van de oorspronkelijke ouders of de familieraad, het standpunt van de maatschappelijk werker die het onderzoek uitvoert en van het kind zelf als hij of zij twijfelt. In de praktijk lijkt het onderzoek echter niet op gestandaardiseerde wijze te gebeuren, zoals ook blijkt uit de kinddossiers die VCA ontvangen heeft.

→ De procedure om de psychosociale adoptabiliteit van het kind vast te stellen gebeurt niet op gestandaardiseerde wijze.

Toestemming van de oorspronkelijke ouders of wettelijke voogd

Artikel 69-72 van de Code de l'Enfant regelt duidelijk de toestemming tot adoptie, die gegeven moet worden door:

- De ouder(s) van het kind
- De wettelijk voogd of de familieraad
- De gekende ouder of overlevende ouder
- De ouder die het ouderlijk gezag uitoefent

Minderjarige ouders kunnen geen wettelijke toestemming geven voor de adoptie van hun kind. Het is in deze gevallen aan de grootouders van het kind om wettelijk in te stemmen met de adoptie. De wettigheid van deze toestemming wordt vastgelegd in een vonnis van de jeugdrechtbank.

Toestemming wordt gegeven bij akte voor de voorzitter van de rechtbank van de woonplaats van de persoon die toestemming geeft, of voor een Togolese of buitenlandse notaris of voor een Togolese diplomatieke vertegenwoordiging.

De toestemming voor adoptie kan binnen drie maanden worden ingetrokken. Als de toestemming aan het einde van deze periode niet is ingetrokken, kunnen de ouders alsnog de terugkeer van het kind vragen, op voorwaarde dat het kind nog niet ter adoptie werd geplaatst of het adoptieverzoek nog niet bij de rechtbank werd ingediend.

➔ **De toestemming van de oorspronkelijke ouders of andere wettelijke vertegenwoordigers van het kind is bij wet en in de praktijk goed geregeld. Echter uit VCA haar bezorgdheid dat de Togolese regelgeving minderjarige ouders niet toelaat om formeel in te stemmen met de adoptie.**

Begeleiding van de oorspronkelijke ouders

De begeleiding van de oorspronkelijke ouders is goed geregeld. De CNAET geeft informatie en advies over de implicaties en gevolgen van binnenlandse of interlandelijke adoptie en wat het verschil is tussen een gewone of volle adoptie. Volgens de Togolese centrale autoriteit wordt deze voorlichting en advisering systematisch gegeven tijdens de gesprekken en gedurende de gehele adoptieprocedure. De CNAET is verplicht dit voor alle adopties te doen.

Vervolgens wordt de toestemming voor de adoptie verkregen door middel van een authentieke akte ten overstaan van de voorzitter van de rechtbank van de woonplaats van degene die toestemming geeft, of ten overstaan van een notaris. De notaris informeert de betrokkenen allereerst over de gevolgen van hun instemming.

De CNAET geeft zelf aan dat ze vaak advies en informatie moeten geven aan ouders die andere talen spreken dan het Frans of die niet kunnen lezen. De zeven leden van de adoptiecommissie spreken zich in dergelijke gevallen en voor zover mogelijk uit in de taal van de betrokken personen of de voorzitter doet een beroep op een persoon van buiten de commissie die als tolk kan optreden. De CNAET controleert en verifieert bovendien de omstandigheden waaronder de ouders van het kind toestemming hebben gegeven. Indien kan worden vastgesteld dat toestemming werd gegeven uit eigen belang, onder dwang of op basis van onvoldoende informatie moet de toestemming voor de adoptie van het kind nietig worden verklaard.

➔ **Er is zijn duidelijke richtlijnen over de begeleiding van de oorspronkelijke ouders, die in de praktijk ook lijken gevolgd te worden.**

Toestemming van het kind

Er wordt in Togo veel belang gehecht aan de mening van het kind.

Artikel 70 van de Code de l'Enfant en artikel 219 van de Organieke Wet nr. 2012-014 van 6 juli 2012 bepalen dat: *"het wilsbekwame kind het recht heeft om persoonlijk in te stemmen met zijn of haar adoptie"*.

Het adoptiecomité binnen de CNAET voert een individueel gesprek met het kind, naast een groepsgesprek met het kind en diens ouders om te garanderen dat er in de procedure rekening wordt gehouden met de wensen en meningen van het kind en dat de adoptie een antwoord biedt op de noden van het kind. Naast het gesprek met de leden van het adoptiecomité van de CNAET wordt het kind geïnterviewd en begeleid door de maatschappelijk werker die belast is met het sociaal onderzoek en de psycholoog binnen het adoptiecomité.

➔ **Het is duidelijk wanneer het kind toestemming dient te verlenen en gehoord dient te worden.**

Stavingsstukken in het adoptiedossier op het moment van toewijzing

Het kinddossier op moment van toewijzing is een dossier met de nodige stavingsstukken waaruit blijkt dat het kind adoptabel is.

➔ **Op het moment van toewijzing blijkt uit het kinddossier dat de legistische adoptabiliteit vastligt.**

Beleid over het samenhouden van siblings

Togo kent geen specifiek beleid voor het samenhouden van broers en zussen, maar in de praktijk zorgt de CNAET ervoor dat tweelingen, broers, zussen of broers en zussen niet van elkaar worden gescheiden.

→ **Er is geen regelgeving of beleid over het samenhouden van siblings, maar in de praktijk wordt dit wel gedaan.**

7. Het verloop van de adoptieprocedure

Voorbereiding/ bindingsperiode voor het kind

De voorbereiding van het kind gebeurt op het moment dat beide centrale autoriteiten hun akkoord hebben gegeven en de procedure tot adoptie bij de rechtbank werd geïnitieerd. Het kind wordt voorbereid door de verantwoordelijke of de sociaal werker van de voorziening waar het kind verblijft aan de hand van een fotoalbum van de ouders. Tijdens de gerechtelijke procedure hebben de adoptieouders contact met het kind per Whatsapp, Skype of telefonisch.

Zodra de adoptieprocedure is afgerond, is er een bindingsperiode van minstens 15 dagen. Tijdens de eerste twee weken leren de adoptieouders het kind kennen in het weeshuis. Tijdens de derde week kunnen ze het kind ophalen, maar dienen zij het kind 's avonds terug te brengen naar het weeshuis. Tijdens de vierde week kan het kind permanent bij de ouders verblijven.

Afhankelijk van het weeshuis en de leeftijd van het kind kan de kennismakingsperiode korter of langer zijn. In sommige weeshuizen kunnen de ouders in een aparte flat verblijven, in welk geval het kind ook sneller bij de ouders zal logeren. Het weeshuisbezoek eindigt met een afscheidsfeestje voor het kind.

Er is in principe een voldoende lange bindingsperiode voorzien, maar deze vindt plaats nadat de adoptie werd uitgesproken en is bijgevolg doelloos, wanneer blijkt dat dit moeilijk verloopt.

→ **Togolese kinderen worden voorbereid op de adoptie, maar de bindingperiode vindt plaats nadat de definitieve adoptiebeslissing wordt genomen.**

Het matchingsproces

In Togo vindt er een professionele matching plaats. Het adoptiecomité van de CNAET wordt hierin bijgestaan door de verantwoordelijke van het opvang- of weeshuis, omwille van het feit dat zij de kinderen het best kennen en de noden van het kind goed kunnen formuleren. Het comité bestaat uit 7 leden:

- 2 vertegenwoordigers van het Ministerie van Sociale Zaken, met name de president van de CNAET en een sociaal assistente;
- 2 vertegenwoordigers van het Ministerie van Justitie;
- 1 vertegenwoordiger van het Ministerie van Buitenlandse Zaken;
- 2 vertegenwoordigers van het Ministerie van Gezondheid;
- Het permanent secretariaat van de CNAET;
- Daarnaast kan het adoptiecomité aanvullend andere relevante personen oproepen.

Togo geeft aan dat een werking via de reversed flow mogelijk is, waarbij kindprofielen kunnen voorgelegd worden aan de geaccrediteerde diensten, met het oog op een potentiële matching.

De matching gebeurt professioneel, maar UNICEF merkt wel op dat er momenteel 14 diensten (uit 4 landen) geaccrediteerd zijn om te bemiddelen in het land. Gezien het beperkte aantal interlandelijke adopties lijkt dit disproportioneel te zijn met het aantal geaccrediteerde diensten. Dit houdt mogelijks een risico in voor "pressure of demand", omdat het aanbod aan kandidaat-adoptieouders veel hoger ligt dan het aantal kinderen dat in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie.

→ **De matching gebeurt op een gestandaardiseerde wijze door een multidisciplinair team.**

→ **VCA is bezorgd over de mogelijke druk die ontstaat door te werken met zoveel diensten.**

8. Het vermijden van financiële risico's

Kosten en vergoedingen voor de adoptieprocedure op zich geregeld bij wet of overheid

Het interministerieel besluit (43/2018/MASPFA/CAB van 14/08/2018) regelt de kosten voor een adoptieprocedure in Togo.

→ **Er is een geen algemene regeling van kosten bij wet of overheid.**

Overzicht van de kosten in de praktijk

Er is een duidelijk overzicht van de kosten en deze stemmen overeen met de regelgeving. De kosten zijn voornamelijk voor het administratieve proces. De contactpersoon krijgt een bescheiden vergoeding.

→ **In de praktijk zijn de kosten bij een adoptieprocedure duidelijk en zijn redelijk van aard.**

Donaties, contributies en projectsteun

In Togo dient er een verplichte onderhoudskost voor het kind te worden betaald. Het betreft een standaardbedrag voor een gemiddelde periode van 6 maanden. Het betreft kosten voor de opvang en de noden van het kind, alsook de kosten van de adoptanten tijdens de bindingsperiode, die op het moment van de goedkeuring tot adoptie dienen te worden betaald.

Donaties en ook projectsteun zijn niet verplicht, maar worden wel toegestaan. Uitzonderlijk stelt Togo de vraag tot een bijdrage aan een specifiek project. De adoptiedienst Ray of Hope betaalt geen standaard donaties bij de adoptieprocedures, maar is in het verleden al wel ingegaan op de vraag tot projectsteun.

UNICEF stelt dat het financieel steunen van voorzieningen in de vorm van een onderhoudsbijdrage, maar evenzeer onder de vorm van een donatie, bijzonder zorgwekkend is, omdat het de institutionalisering van de jeugdhulp in stand houdt (en dus ingaat tegen de noodzaak om de jeugdhulp te de-institutionaliseren).

→ **Contributies zijn verplicht in de vorm van een onderhoudsbijdrage aan de weeshuizen. Samenwerkingsprojecten en donaties zijn toegestaan, zij het niet verplicht.**

Overeenkomst kosten van de adoptiedienst met table on costs van HcCH.

De kosten weergegeven in de table on costs komen grotendeels overeen met de kosten die Ray of Hope aanrekent.

→ **De door de adoptiedienst opgelijste kosten komen overeen met de table on costs van het HcCH.**

9. Juridisch kader ter ondersteuning van adoptiebetrokkenen in het recht op informatie over hun afkomst en/of hun zoektocht naar familieleden

Centrale geboorteregistratie

Artikel 18 van de wet op de burgerlijke stand vereist dat een pasgeborene binnen de 45 dagen na de geboorte wordt geregistreerd bij de burgerlijke stand van diens geboorteplaats. Na 45 dagen kan de geboorte alleen worden geregistreerd door een gerechtelijke beslissing van de rechtbank van eerste aanleg van de geboorteplaats van het kind of de woonplaats van de ouder, als de geboorteplaats onbekend is.

Togo kent een gecentraliseerde geboorteregistratie, maar dit is vooralsnog onvolledig. 22% van de kinderen bezit geen geboorteakte. Het gaat hierbij voornamelijk om kinderen woonachtig in rurale zones.

In 2017 heeft de Togolese staat aan de permanente VN-vertegenwoordiging in Togo gemeld dat er maatregelen zijn genomen om de toegang tot het bekomen van geboorteakten te verbeteren, doordat kinderen wel systematisch zullen worden geregistreerd, ook als zij kwetsbaar of gemarginaliseerd zijn of zich in conflictsituaties, armoede of andere noodsituaties bevinden. Deze maatregelen omvatten de installatie van gedecentraliseerde rechtszittingen om kinderen te registreren door middel van vervangende vonnissen en de opening van kleinere centra voor de burgerlijke stand in wijken en dorpen om de drempel tot geboorteregistratie te verkleinen.

Artikel 13 van de Code de l'Enfant verwijst naar de situatie van een kind waarvan de afstamming niet kan worden vastgesteld. In dit geval neemt het kind de naam aan die hem is gegeven door de ambtenaar van de burgerlijke stand bij wie zijn geboorte of vondst werd aangegeven. De ambtenaar van de burgerlijke stand kiest twee voornamen, waarvan de eerste de familienaam is. Deze namen en voornamen mogen de waardigheid van het kind of van anderen niet schaden.

→ **Togo heeft een centrale geboorteregistratie met een redelijk lage registratiepercentage, maar levert inspanningen om dit te verbeteren.**

Procedure voor inzage in het adoptiedossier in de regelgeving

Het recht tot toegang tot informatie is wettelijk geregeld (artikels 22, 23 en 24 van het Decreet 2008-104/PR van 29 juli 2008). Alle informatie is gecentraliseerd en wordt bijgehouden door het permanent secretariaat van het adoptiecomité van de CNAET. Ze zijn verantwoordelijk voor het bijhouden en de vertrouwelijkheid van de informatie rond de herkomst en identiteit van kinderen die geadopteerd werden.

Deze informatie is beschikbaar voor het meerderjarige kind en zijn/haar wettelijke vertegenwoordigers in overeenstemming met de regelgeving inzake de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens. Wat betreft de identiteit van de biologische vader en moeder van het kind, kan deze informatie alleen beschikbaar worden gesteld aan het kind en zijn/haar wettelijke vertegenwoordiger als de ouders het geheim van hun identiteit hebben opgeheven (Artikel 24 van het Decreet 2008-104/PR van 29 juli 2008).

Volgens een lokaal contact van ISS worden persoonlijke documenten met betrekking tot de geadopteerde persoon (met name het gedetailleerde rapport over de geschiedenis van het kind vanaf de aanmelding of vondst van het kind tot de adoptie, inclusief zijn of haar leven in de voorziening, en het rapport van het sociaal onderzoek om de familie te vinden) verstrekt (met uitzondering van identificerende informatie over de oorspronkelijke familie indien hiervoor geen toestemming werd gegeven).

Indien nodig wordt de geadopteerde of zijn/haar wettelijke vertegenwoordiger ook geholpen met andere informatie (door een nieuw sociaal onderzoek te laten uitvoeren).

→ **Het recht op kennis over herkomst en identiteit werd expliciet in de regelgeving opgenomen. De richtlijnen voor de bewaring van en het recht op inzage in adoptiedossiers zijn opgenomen in wetten, maar het recht op privacy biedt geen garantie dat het recht op identiteit ten volle uitgeoefend kan worden.**

Regelgeving inzake wijziging van geboorteplaats en geboortedatum

De geboorteplaats en geboortedatum kunnen niet worden aangepast.

→ **Wijzigingen aan de geboorteplaats- of datum kunnen niet worden aangebracht**

Professionele ondersteuning bij de zoektocht naar herkomst door de overheid

Het adoptiecomité van de CNAET is belast met het zoeken naar de oorspronkelijke ouders/familie. De aanvrager wordt eerst geïnterviewd. Een maatschappelijk werker wordt door de CNAET aangesteld om de aanvrager bij te staan in de zoektocht en een verslag op te stellen voor het adoptiecomité. Nadat het adoptiecomité van de CNAET het rapport heeft bestudeerd, wordt de aanvrager uitgenodigd om de resultaten van het rapport te horen. Hij wordt dan bijgestaan door de psycholoog van het adoptiecomité, indien hierom verzocht wordt.

VCA noch ROH heeft ervaring met zoektochten naar herkomst en identiteit in Togo. Ook de CNAET zelf geeft aan hier weinig tot geen ervaring mee te hebben. Hoe het in de praktijk bijgevolg concreet verloopt, is onduidelijk.

→ **Er is professionele ondersteuning door de overheid voorzien bij de zoektocht naar herkomst.**

10. Inhoud kinddossier

Voldoende informatie in het kinddossier om de herkomst van het kind te achterhalen

Een Togolees adoptiedossier bestaat uit alle formele stavingsstukken, die voor VCA nodig zijn om een kindtoewijzing goed te keuren.

Bij het moment van het matchingsvoorstel:

- Verslag van het sociaal onderzoek naar het kind of een verslag van het onderzoek naar de adoptabiliteit van het kind in geval de ouders gekend zijn of hun toestemming hebben gegeven;
- het medisch dossier van het kind (medisch rapport, gecertificeerde medische verklaring en analyserapporten, vaccinatieboekje of geel boekje indien beschikbaar);
- geboorteakte of aanvullende uitspraak ter vervanging van een geboorteakte;
- bevel tot tijdelijke plaatsing in een voorziening;
- verklaring van achterlating voor vondelingen/de noodzakelijke toestemmingen, indien van toepassing;
- foto van het kind.

Na de gerechtelijke fase:

- Vonnis van achterlating en bewijs van geen verzet of beroep tegen het vonnis van achterlating, indien van toepassing;

- Het adoptievonniss.
- Het conformiteitsattest in het kader van interlandelijke adopties.

De FCA geeft aan dat de procedures voor de erkenning van adoptiebeslissingen uit Togo, bemiddeld door de adoptiedienst Ray of Hope, soepel verloopt. De dossiers bevatten voldoende informatie en de vereiste documenten worden altijd correct ingediend.

→ **De informatie over de herkomst van het kind duidelijk.**

Weergave van het volledige traject van het kind in het kinddossier

Hoewel alle verplichte stukken steeds in de Togolese kinddossiers aanwezig zijn, lijkt er meer informatie over het kind voorhanden te zijn.

Politierapporten, gesprekken met sociaal werkers bevatten gedetailleerde informatie over de omstandigheden waarin een kind bijvoorbeeld gevonden of afgestaan werd.

Mondeling of per mail wordt deze informatie summier door de CNAET aan VCA overgemaakt of via de communicatie tussen de betrokken weeshuizen en de contactpersoon van Ray of Hope op het moment van goedkeuring. De volledige schriftelijke weergaves van deze informatie zouden het dossier compleet maken en helpt de geadopteerde een volledig beeld te krijgen op diens jeugdhulptraject en de omstandigheden waarin beslist werd om over te gaan tot een interlandelijke adoptie.

→ **In de praktijk is de informatie over het volledige traject onvolledig, hoewel deze stukken voorhanden zijn.**

3. Beslissing betreffende de huidige samenwerking interlandelijke adoptie met Togo

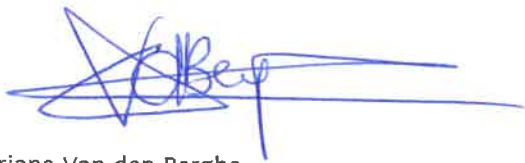
De samenwerking met herkomstland Togo vraagt meer verduidelijking via een werkbezoek.

Op basis van bovenstaande overwegingen en de informatie in het ingevulde beslissingskader voor Togo, beslist VCA om de samenwerking met Togo verder te evalueren. Er wordt een werkbezoek gepland om meer duidelijkheid te creëren rond een mogelijke toekomstige samenwerking.

Tijdens dit werkbezoek zal worden gefocust op de praktische toepassing van alternatieve zorgmaatregelen, alsook het financiële luik en het bekomen van zo volledig mogelijke informatie over de herkomst/het jeugdhulptraject in kinddossiers.

De samenwerking loopt onverminderd door tot na verduidelijking en definitieve beslissing door VCA.

Indien de CNAET geen bereidheid zou tonen om tot afspraken te komen voor de organisatie van een werkbezoek, zal de samenwerking sowieso worden stopgezet.

Ariane Van den Berghe
Vlaams Adoptieambtenaar